

Tacoma, 19/05/2022

Dr hab. Karol Olejniczak, prof. Uniwersytetu SWPS
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny
Instytut Nauk Społecznych
Wydział Nauk Społecznych
Ul. Chodakowska 19/31
03-815 Warszawa

Recenzja

dorobku naukowego i rozprawy habilitacyjnej Pani dr Magdaleny Jelonek

Recenzja dotyczy dorobku naukowego dr Magdaleny Jelonek w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Została przygotowana w sposób odpowiadający wymogom ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.).

I. Sylwetka naukowa habilitantki

Dr Magdalena Jelonek uzyskała tytuł magistra pedagogiki w 2003 r. na Wydziale Pedagogicznym, Uniwersytetu Pedagogicznego, zaś w 2005 r. otrzymała tytuł magistra socjologii w Instytucie Socjologii na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Dr Jelonek uzyskała stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii, na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przedłożyła rozprawę doktorską pt.: *Społeczna produktywność szkół wyższych. Nowa koncepcja produktywności nauczania*. Funkcję promotora pełnił prof. Jarosław Górniak, zaś funkcje recenzentów prof. Marian Niezgoda (UJ), prof. Ireneusz Bialecki (UW).

Habilitantka od 2010 r. pracuje jako adiunkt naukowo-dydaktyczny na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie, w Katedrze Socjologii, Instytucie Politologii, Socjologii i Filozofii,

Kolegium Gospodarki i Administracji Publicznej. Jednocześnie od 2016 r. jest zatrudniona na stanowisku adiunkta naukowego w Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od sierpnia 2016 do marca 2017 habilitantka przebywała na urlopie macierzyńskim.

II. Główne osiągnięcie naukowe

Jako główne osiągnięcie naukowe habilitantka przedstawiła monografię pt.: *Z uczelni na rynek pracy. Indywidualne decyzje, mechanizmy społeczne a polityki publiczne*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2020, (objętość 256 stron), ISBN 978-83-66470-67-5. Recenzentem wydawniczym publikacji był dr hab. Dominik Antonowicz, prof. UMK.

W założeniu autorki monografia miała zrealizować dwa cele:

- (1) Przeanalizować relację między systemem szkolnictwa wyższego a rynkiem pracy (gospodarką) z punktu widzenia teorii społecznych oraz badań empirycznych.
- (2) Ocenic i dokonać interpretacji efektów Programu Kierunków Zamawianych (PKZ) - interwencji publicznej wdrażanej w Polsce jako instrument poprawiający relację między systemem szkolnictwa wyższego a rynkiem pracy.

Wybrany przez autorkę program (PKZ) jest więc studium przypadku mającym pokazać kompleksowość mechanizmów interwencji publicznych nakierowanych na poprawę relacji między systemem szkolnictwa wyższego a rynkiem pracy.

Swoje analizy i płynące z nich wnioski autorka oparła na szerokiej, solidnej bazie wyników badań empirycznych i analiz z lat 2012-2019 (a więc okresu powiązanego z działaniem analizowanej interwencji), danych z wyjątkowego w skali europejskiej projektu analitycznego - Bilansu Kapitału Ludzkiego w Polsce, danych z Głównego Urzędu Statystycznego oraz PIAAC (Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych).

W mojej ocenie główne wartości publikacji można podsumować w dwóch grupach – jakości merytorycznych ustaleń analiz oraz jakości zastosowanego podejścia badawczego i metodyki.

Jeśli chodzi o meritum, to praca ma cztery główne wartości. Po pierwsze podjęty temat – relacja między szkolnictwem wyższym a rynkiem pracy. Tu moja ocena może być nieobiektywna, bo po prostu, będąc częścią systemu, jestem osobiście zainteresowany tym tematem.

Po drugie, zidentyfikowana przez autorkę konfiguracja teorii, koncepcji, paradygmatów przede wszystkim ekonomicznych i socjologicznych, która miała wpływ na ukształtowanie interwencji – od ramowania problemu polityki, poprzez założenia przyczynowo-skutkowe projektowanej interwencji, przyjęte rozwiązania wdrożeniowe, aż po badanie i interpretację efektów. To pokazanie, na przykładzie konkretnej polityki, całego spektrum mniej lub bardziej nieuświadomionych założeń oraz mniej lub bardziej trafnych przesłanek jest wyjątkowo cennym wkładem w analizę polityk publicznych.

Po trzecie, szereg konkretnych ustaleń płynących z analizy kontrfaktycznej efektów interwencji. Dla mnie osobiście ciekawym było zidentyfikowanie przez autorkę efektów ubocznych interwencji – zarówno pozytywnych (funkcja socjalna jaką okazał się spełniać program) oraz negatywnych (niższe niż oczekiwane szanse rynkowe absolwentów, którzy objęci zostali programem).

Po czwarte, przedstawiona przez autorkę propozycja nowego podejścia do analizy przejrzystości systemu kształcenia na poziomie wyższym, oparta o badania PIAAC ale wykorzystująca analizę zagregowanych charakterystyk indywidualnych i ocenę transparentności kompetencyjnej.

W aspekcie metodyki badawczej dostrzegam trzy kluczowe wartości tej pracy. Po pierwsze modelowe wręcz zastosowanie *Theory Driven Evaluation* (TDE). W powszechnej praktyce ewaluacyjnej jest ono często (niestety) redukowane do modeli logicznych i prostej listy przesłanek dla danej interwencji publicznej. Autorka natomiast zastosowała podejście pogłębione, ujawniła dzięki swojej analizie szersze teorie (czy raczej interpretacje) teorii ekonomicznych i społecznych na temat relacji edukacja-rynek a następnie pokazała ich wpływ na kształt programu.

Po drugie połączenie TDE z podejściem ilościowym i quasi-eksperymentalnym (analizą kontrfaktyczną). Pozwoliło to nie tylko ustalić i pokazać efekty ale również opisać mechanizmy,

które do tych efektów doprowadziły. W podejściu mechanistycznym szczególnie cenne jest pokazywanie jak konkretne założenia w architekturze interwencji uruchamiają mechanizm reakcji po stronie grupy docelowej polityki. Jak pokazała autorka, relacje te są czasem zaskakująco odmienne od zakładanych przez twórców interwencji. Autorka dowiodła, że pozornie neutralne stypendium *de facto* zaburzyło optymalizowanie decyzji edukacyjnych młodych ludzi objętych programem ale również uruchomiło nieoczekiwane mechanizmy na poziomie instytucji oferujących edukację.

Po trzecie, sformułowanie rekomendacji, a więc odniesienie wniosków z analizy naukowej i teoretycznej do propozycji udoskonaleń istniejących instrumentów, lub jak w przypadku tego programu – wyciągnięcie wniosków pod kątem przyszłych programów o analogicznym celu i logice interwencji. To informacyjne sprzężenie zwrotne dobrze odpowiada aplikacyjnemu charakterowi dyscypliny nauk o polityce publicznej.

Podsumowując, pracę habilitantki zgłoszoną jako główne osiągnięcie naukowe, oceniam wysoko zarówno pod względem merytorycznym jak i metodycznym.

III. Aktywność naukowa

W zakresie publikacyjnej aktywności naukowej habilitantka ma dwa artykuły w renomowanych czasopismach międzynarodowych o wysokim IF i monografię książkową procedowaną przez międzynarodowe wydawnictwo Routledge. Liczba cytowań jest niska, co może wynikać z faktu, że te dwa artykuły ukazały się relatywnie niedawno (2019, 2020). W dokonaniach publikacyjnych habilitantki dominują rozdziały w krajowych monografiach naukowych wydawanych przez wydawnictwa akademickie i urzędy publiczne.

Aktywność konferencyjna habilitantki jest wysoka, regularna i konsekwentnie rozwijana w kolejnych latach. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że dotyczy głównie przestrzeni krajowej; znacząco dominują konferencje organizowane przez instytucje publiczne, tylko 8 (16% całości aktywności konferencyjnej po doktoracie) to międzynarodowe konferencje *sensu stricte* naukowe.

Habilitantka ma duże doświadczenie pracy w zespołach badawczych, a co szczególnie ważne, posiada również doświadczenie w kierowaniu projektami badawczymi. W portfolio habilitantki dominują projekty aplikacyjne realizowane na zlecenie krajowych instytucji publicznych. Habilitantka odbyła jeden staż krajowy i nie ma znaczących staży międzynarodowych lub stypendiów.

Patrząc całościowo na aktywność naukową habilitantki jest ona wysoka, ma charakter głównie badań aplikacyjnych i odbywa się głównie w przestrzeni krajowej. Aplikacyjną orientację badań można tłumaczyć specyfiką sub-dyscypliny – ewaluacja polityk publicznych zawsze miała ambicje „wiedzy w działaniu” (osobiście w pełni podzielam tę ambicję). Jednak niepokoi niski stopień umiędzynarodowienia działań i prac habilitantki. Zarówno sektorowy temat (edukacja) jak i problematyka ewaluacji dają duże szanse do dzielenia się wiedzą na forach międzynarodowych. Zwykle prezentowanie referatów na konferencjach międzynarodowych stowarzyszeń jest pierwszym krokiem to publikacji w międzynarodowych czasopismach. Warto więc w przyszłości skorzystać z takich międzynarodowych platform, które łącząc praktyków i akademików zachowują status naukowy (np. European Evaluation Society, American Evaluation Association, International Public Policy Association, czy European Group for Public Administration).

Tabela A. Aktywność naukowa po uzyskaniu stopnia doktora

Kryterium	Informacje o aktywności habilitantki
(1) Autorstwo monografii naukowych (bez głównego dzieła będącego pracą habilitacyjną)	3 publikacje, z czego jedna w międzynarodowym wydawnictwie
(2) Autorstwo lub współautorstwo rozdziałów w monografiach naukowych	24 rozdziały w monografiach naukowych
(3) Członkostwo w redakcjach naukowych monografii	1 publikacja
(4) Autorstwo lub współautorstwo artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych	11 artykułów, z czego dwa w czasopismach międzynarodowych o wysokim IF

(5) Osiągnięcia projektowe, konstrukcyjne, technologiczne	Brak
(6) Publiczna realizacja dzieł artystycznych	Brak
(7) Wystąpienia na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych, z wyszczególnieniem wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych	50 wystąpień na konferencjach, z czego 8 to konferencje międzynarodowych towarzystw naukowych
(8) Udział w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych	1
(9) Uczestnictwo w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji, oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów	4 projekty w trakcie realizacji, 9 zrealizowanych. Łącznie 13 projektów, z czego w 4 rola kierownika badania.
(10) Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach	Udział w 6 towarzystwach, z czego 5 to sieci międzynarodowe
(11) Informacja o odbytych stażach w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru	1 staż krajowy
(12) Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach	Brak
(13) Informacja o recenzowanych pracach naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych	23 recenzje, z czego 2 recenzje dla czasopism międzynarodowych
(14) Informacja o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych	3 projekty (z czego 1 to grant naukowy a 1 to stypendium szkoleniowe)
(15) Informacja o udziale w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt II.9	Udział w 14 krajowych projektach (2 w toku), z czego w 3 w roli kierownika zespołu.

	Ponadto zrealizowanie 6 projektów w ramach badań statutowych UEK
(16) Informacja o uczestnictwie w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny	Recenzent w konkursach wewnętrznych uczelni

IV. Współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym

W zakresie współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym habilitantka ma duże osiągnięcia. Dotyczy to realizacji ekspertyz dla szeregu instytucji publicznych. Widoczna jest też aktywność w zespołach eksperckich i konkursowych. Działania te są ograniczone jednak do środowiska krajowego. Habilitantka nie współpracowała bezpośrednio z instytucjami europejskimi, czy międzynarodowymi.

Na pozytywne podkreślenie zasługuje praca dydaktyczna habilitantki – prowadzenie prac magisterskich i zajęć metodycznych dla studentów kierunków społecznych.

Tabela B. Współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym

Kryterium	Informacje o aktywności habilitantki
(1) Wykaz dorobku technologicznego	Nie dotyczy
(2) Współpraca z sektorem gospodarczym i administracją publiczną	1 staż, 2 pozycje konsultanta ds. metodologii badań
(3) Prawa własności przemysłowej, w tym uzyskane patenty, krajowe lub międzynarodowe	Nie dotyczy
(4) Wdrożone technologie	Nie dotyczy
(5) Wykonane ekspertyzy lub inne opracowania wykonane na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców	23 ekspertyzy, wszystkie dla krajowych instytucji publicznych

(6) Udział w zespołach eksperckich lub konkursowych	Udział w 4 krajowych zespołach eksperckich
(7) Projekty artystyczne realizowane ze środowiskami pozaartystycznymi	Nie dotyczy

V. Konkluzja

Pozytywnie oceniam całokształt dorobku habilitantki po otrzymaniu stopnia doktora, w tym zgłoszone główne osiągnięcie naukowe w formie monografii, aktywność naukową, jakość współpracy z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz osiągnięte przez habilitantkę wskaźniki naukometryczne. Uważam, że dorobek ten stanowi znaczny wkład autorki w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Stwierdzam, że wniosek habilitacyjny spełnia wymagania Ustawy prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. Jednocześnie popieram wniosek o nadanie dr Magdalenie Jelonek stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Poprawność nieznana

Dokument podpisany przez Karol Olejniczak
Data: 2022.05.19 20:25:07 PDT